

zen eigen kerk-
de mogelijkheid
t, is het aan de
n, of deze voor-
den laatste
het klimaat van
t men dan niet

i, dat over een-
valt in de kerk,
het is maar de
rucht, en of de

Groningen be-
ondities gesteld.
een poging tot
men ginds alles
ijft; ze hooren
jk een invitatie
en tegelijk ver-
des geloofs. Elk
is nimmer een
een diplomatiek

en gaat, zijn de
stie, die op het

tant hardnekkig
bleef begeelden
buitensluitende
eleverd, dat het
is geen oordeel
ilers, doch een
e felt, dat men
zeggen.

en der geslagen
er in het gebed
toederschap zou
vraag twee een
vraag nog aan

de in deze situ-
bleek het, dat
g naar hereeni-
weg tot elkan-
in het voorstel
van Amersfoort,
„noodweg” tot
N. H. Ridderbos
in verdedigd, en
een en ander-
begroot.

sten leiden door
leen. Ieder zal
nt dat toch een
nt den stijl van
atie; en ook of
rdt, dan wel die
asis deugden.

g” heeft aange-
nder waar, dat
e, die thans nog
noodweg” houdt
zondige van de
zaaksgerechtig-
i dat ze bereid
an op een nader

ernst, die bij de

an van zijn ver-
es” toegankelijk
n weg, dien Hij
ook nog andere
doch toch „in
decteerde en aan-
verhoedt, vindt
d op eigen, ge-
zelf zeggen, dat
k weer als ideaal
geaanbare zijn.
in? Wie bereidt
weg in de wil-
is? Wie slecht

ge van de breuk
ie bond de bin-
dering als zonde
de schorsing- en
ijmaking moer-
ernst, als men,
en weer zijn
HEERE, en dus
noemt voor de
recht der wet?
ie. Want schuld-
E zeggen, ieder
od.
s de binding en
eeten? Als de
beleden worden

id, die men zegt

handhaaft, zegt
was conform de
is norm ook voor

het heden! Hij verloóchtent zijn verleden niet, en zet
er ook geen punt achter. Want dezelfde wet waaraan
hij gisteren beantwoordde, bindt hem vandaag! Maar
hoe kan men dan spreken van een nieuwe basis?

Zaaksgerechtigheid beteekent, als het ernst is: mijn
heden ligt in het verlengde van mijn verleden. Een
nieuwe basis brengt echter de breuk tussen gister
en vandaag.

Zaaksgerechtigheid beteekent: ik mócht en mag
niet anders. Nieuwe basis echter beduidt: ik kan
heusch wel anders, en ik móet het ook!

Zaaksgerechtigheid vasthouden is, dat men over en
weer eigen handelingen, ondanks velerlei tekort, be-
lijdt als uit het geloof en naar de wet Gods en Hem
ter eere. Als een werk tenslotte van Hem! Maar de
nieuwe basis wil zeggen, dat men in felte dat werk
Gods onder lofzangen..... begrááft en de wet Gods,
die gister en heden dezelfde is en tot in der eeuwig-
heid, onder betuging van eerbied..... opbergt in het
museum van oudheden!

Valt dat reeds in het algemeen te zeggen, het krijgt
alles nog veel concreter vorm en veel scherper accent,
als we dat Amersfoortsche voorstel eens lezen in de
definitieve redactie, die het verkreeg van de classis
Amersfoort der gebonden kerken.

Het zal den huidige rector niet kwalijk genomen
kunnen worden, dat hij in dit uur U en zichzelf zijn
vroegere relaties met die classis in herinnering brengt,
die een plotseling einde vonden op 11 Juli 1945, toen
deze classis, ingaande op een valsche beschuldiging
van den „kerkeraad” op hem en 30 mede-ambtsdra-
gers art 79 en 80 K.O. van toepassing verklaarde en
met verachting van alle kerkrecht — immers zonder
verhoor, zonder vermaan, zonder schorsing, zonder
bekeeringstermijn — deze 31 dienaren van Christus
afzette naar de regels van het stándrecht.

Want het is deze classis, die in haar — voorzoover
mij bekend — jongste vergadering besloot aan haar
Generale Synode voor te stellen „de wenselijkheid uit
te spreken te komen tot hereniging met de Gerefor-
meerde Kerken (onderhoudende art. 31 K.O.) of met
een gedeelte hiervan langs” den zoo meteen te noemen
„weg”.

Mij trof sterk dat woord „w e n s c h e l i j k h e i d”.
Men heeft niet geloovig en ernstig gevraagd naar het
gebed des Héeren, doch benadert de heele zaak van
den kant der „wenselijkheid”. Dat is puur de diploma-
tische taal der politiek. En het is volkomen in den stijl,
als de geestelijke vader, Dr N. H. Ridderbos, zijn toe-
lichting houdt in datzelfde on-Geestelijke klimaat.
Hij wil niet gespeurd zien naar mogelijke fouten over
en weer. „Natuurlijk mogen en moeten ook alle kerke-
lijke handelingen telkens weer getoetst worden aan
Gods Woord; maar of men op die wijze(!) een deug-
delijke(!) basis tot hereniging kan leggen? Ik acht
dat in de huidige situatie (!) nauwelijks mogelijk (!)”
schrijft deze man.

Hij wil Ds Schep niet het recht ontzeggen het pleit
te voeren voor zijn meening, dat er te eng gebonden
is, maar houdt vol, dat het Amersfoortsche voorstel
zegt: „laat niemand menen, dat we op die weg tot
hereniging komen”. Notabene, hij erkent dat kerke-
lijke handelingen als die der binding en tuchtmaat-
regelen getoetst mógen en zelfs móeten worden aan
de Schrift. Doch vervolgt, dat op dien van God ge-
báanden en gebóden weg geen deugdelijke basis tot
de hereeniging komt, omdat we dan krijgen „een
eindeloos geharrewar”, omdat het „voorlopig onenig-
heid geeft in eigen kring”, ook omdat, stél dat de Sy-
node Ds Schep gelijk zou geven, „een dergelijke uit-
spraak alleen te verkrijgen zou zijn door een belang-
rijke minderheid te overstemmen”. Het is allemaal
redeneeren uit de situatie, en berekening van gevol-
gen; volkomen Realpolitik. Want Dr Ridderbos acht
het „een eisch van werkelijkheidszin de vraag aan de
orde te stellen: kunnen we elkaar weer accepteren,
terwijl van weerskanten de zaaksgerechtigheid gehand-
haafd wordt”.

Deze inleiding speelt al niet veel goeds voor den weg,
dien men uitspelt. En dat blijkt ook, als we lezen
dat de wenselijkheid van hereeniging uitgesproken
wordt „langs dezen weg, dat

a. met het oog op een hernieuwd kerkelijk samen-
leven er gemeenschappelijke uitspraken worden ge-
daan, zowel over de betekenis van art. 31 K.O. als in
het bijzonder over Verbond en Doop, waarbij onze
kerken de strekking der dogmatische uitspraken, die
onze Synodes in de laatste jaren gedaan hebben, tot
gelding zouden willen zien gebracht, maar uiteraard
ten volle bereid blijven deze uitspraken te toetsen aan
Schrift en belijdenis”.

Vele kantteekeningen zouden hier te maken zijn. Ik
beperk me slechts tot enkele punten.

Allereerst mag het vreemd heeten, dat dit voorstel
tot „gemeenschappelijke uitspraken” komt van een
kerkeraad, die nog geen vier jaar geleden botweg het
gesprek met de 31 ambtsbroeders afbrak, terwijl ze
nog in één verband leefden. („We praten niet meer”,
was toen het slotwoord hunnerzijds) en dat het (in
iets anderen vorm) wordt overgenomen door een clas-
sis, die vier jaren geleden tot onmiddellijke afzetting
besloot, zonder dat met de betrokkenen ook maar één
woord gewisseld was. Men had zoowel van kerkeraad
als classis, nu ze met dit voorstel komen, toch op zijn
minst de erkenning mogen verwachten, dat de af-
zetting prematuur was alleen al, omdat de samenspre-

Medicijnmeesters!

Onze vriend uit Kampen, dien we onlangs ontmoet-
ten, heeft ons tóch nieuwsgierig gemaakt. En we
hoorden, dat op die vergadering in Kampen, waar
Ds B. A. Bos sprak over: „De weg tot elkander” ook
studenten geweest zijn. Of dat nu goed was van die
studenten? Maar studenten zijn nu eenmaal studenten
en we herinneren ons een Leidsehe pruimedanten-
koopman, die voor een honderd jaar reeds verzuchtte:
„Die steden hebben alevél altijd wat raars”. Die
heeren hebben zich op die vergadering nogal geweerd
en aan den spreker zoo langs hun neus weg wat vragen
gesteld. Vooral over de kerk. Ze hebben ook een ant-
woord gehad. Van dupliek echter kon niets meer ko-
men. Want een spreker moet ook weer naar huis. Met
den laatste trein of — in dit geval — per auto van
het Nederlandsche leger. Een van de heeren echter
heeft er nog eens een „effetief stukkie” over geschre-
ven in het Gereformeerd Gezinsblad. En toen D. E. C.
dat episteltje las, dacht ie zoo, dat die schrijver nog
al netjes gestudeerd had. En de belijdenis gelezen.
Want Ds B. A. Bos had beweerd, dat het in artikel
27 van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis gaat over
de onzichtbare kerk. En als D. E. C. het nu goed heeft
begrepen, dan is Ds B. A. Bos daarmee in voornaam
gezelschap. Want dat heeft Kuypier ook zoo gezegd.
En Dr K. Dijk. Die heeft Kuypier in dat gevoelen ook
reeds gesteund. Maar nu kwam me die student ver-
tellen, dat dat verkeerd is. Mis!, dacht D. E. C. En
dacht weer aan dien Leidsehe penúer, die vond, dat
die steden alevél altijd wat raars hebben. Maar die
mijnheer schreef: het kan in artikel 27 niet gaan over
de onzichtbare kerk, want in dat artikel staat, dat
„deze heilige kerk..... somwijlen een tijdling zeer
klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn in de
o o g e n d e r m e n s c h e n”. Waaruit hij de con-
clusie trok, dat je die Kerk dus zien kunt.

„Goed gestudeerd”, dachten we.

Maar dat was wéér mis.
Want in DE ROEPER is Ds B. A. Bos er nog eens
op terug gekomen. Op dat stukkie dan. Niet zoozeer
op wat er in dat stukkie stond. En hij heeft geschre-
ven, dat die studenten beter deden eens vijtig te stu-
deeren en wat minder te debatteeren.

Zie zoo.
We hadden het altijd wel gedacht.
Drukten hebben die heertjes genoeg. Met een ste-
dentemissie langs de straat loopen, als je eens in
Kampen komt, maar studeere..... ho maar!!

Zoo dachten we.
Maar wij dorsten dat nooit zeggen. Wij hadden
geen bewijzen.

Maar nu wisten we het.
Want Ds B. A. Bos is curator geweest.
En zulke curatoren, die weten het naadje van de
kous. Die bezoeken colleges, wonen examens bij, zien
toe op den vlijt en de vorderingen der studenten, op
de leer van de hoogleraren..... en brengen over een
en ander rapport uit aan de synode. We hadden juist
de acta te leen gekregen van onzen dominee. En dach-
ten zoo: We moeten die er eens op na lezen.

king nog niet geëindigd of nog niet eens begonnen
was.

Dit zou misschien minder zwaar behoeven te wegen,
indien duidelijk een bekeering bleek. Maar als men
voorsteek tot gemeenschappelijke uitspraken over art. 31
K.O. te komen, teekent Dr Ridderbos ter toelichting
daarbij aan: „Dat andere onderwerpen zijn weggela-
ten, bedoelt te doen uitkomen, dat een verschil in in-
terpretatie b.v. van art. 79 en 80 K. O. zeker geen ge-
scheiden kerkelijk leven wettigt”. Indertijd durfde men
tot de zoeven genoemde massale standrechtelijke exe-
cutie overgaan op grond van art. 79 en 80 K.O. En
men durft het vandaag aan, niet slechts deze brutale
schending der artikelen aan te duiden als een verschil
in „interpretatie” ervan, doch voor het samenleven in
de toekomst de heele kwestie van recht dan wel godde-
loosheid bij het hanteeren der artikelen af te snijden
als een vraag, die geen gescheiden kerkelijk leven wet-
tigt. Men stelt voor om ten aanzien van art. 31 een
gemeenschappelijke formule te vinden, doch behoudt
zich tevens het recht voor om ook in de toekomst,
zoogenaamd volgens eigen „interpretatie”, een toe-
passing der artikelen 79 en 80 te geven, die de be-
lijdenis striemt als een vervolgen van wie heilig leven
naar het Woord Gods. En terwijl de belijdenis in zoo-
danige omstandigheden tot afscheiding roept, verklaart
Dr Ridderbos vlot, dat hierdoor gescheiden kerkelijk
leven zeker niet gewettigd is. Men spreekt van kerkelij-
ke hereeniging, doch speelt intusschen het oude spel met
de belijdenis inzake de kerk. Ik geloof, dat niemand
de schapen van Christus mag helpen overleveren aan
een gemeenschap, die haar eigen moorden niet belijdt,
doch onder het mom van „verschil van wetsinterpretatie”
de heele zaak van het verleden bagatelliseert, met
voorbehoud van het recht om in de toekomst weer pre-
cies zoo het stándrecht toe te passen, als dat „wensche-
lijk” mocht blijken.

En diezelfde ontstellende mentaliteit is er voor mijn
besef in het voorstel om gemeenschappelijke uitspraken
te doen omtrent Verbond en Doop. Want men verklaart
zich wel bereid eigen uitspraken der laatste jaren te

Want Ds B. A. Bos schreef in DE Roeper, dat de
curatoren er wel eens op mochten toe zien, wat er
zoo geleerd werd aan die School over het stuk van
de Kerk. Dat riep hij. En ik dacht zoo: dat is dus
óók al niet in orde. Want Ds B. A. Bos kan het weten.
Die is curator geweest. En heeft dus toegezien. En
hoopt, dat anderen thans zijn werk mogen voortzetten.
’s Jonge, ’s Jonge, dat zal effe gekraakt hebben over
dat collegedictaat van K. S. over de Kerk.....

Ik greep de Acta.
En daar las ik op pagina 221: „Zooals eigenlijk van-
zelf spreekt, hebben de Curatoren, overeenkomstig
het door hen onderschreven formulier „naarstiglijk”
toegezien op het werk van Hoogleraren en Lectoren
en het is hun een vreugde te kunnen melden, dat de
Hoogleraren en Lectoren getrouw waren in hun op-
dracht”.

Je kunt wel zien, dat Ds B. A. Bos er uit is, dacht ik.
Zoo’n mak verslagje.....
Daar zit vandaag natuurlijk een stelletje van die
ja-broers. Als K. S. zegt: twee maal twee is zeven,
dan knikt het heele gevel.....

Hoer maar: „Zonder eenige terughoudendheid mo-
gen Curatoren, met grooten dank aan den Heere en
met erkentelijkheid voor den arbeid van Hoogleraren
en Lectoren, alsmede den ijver der studenten (hoor
toch an!) meedeelen, dat het onderwijs in elk opzicht
aan het gestelde doel heeft beantwoord en dat ze niet
twijfelen, of de vrucht van dit godvruchtig gegeven
onderwijs zal blijken tot heil der Kerken te zijn. De
studenten leven intens mee, en hun scripties leggen
er getuigenis van af, dat ze met ijver studeeren”.

Nou, wat Ds B. A. Bos over dat scriptietje van dien
student in het Gereformeerd Gezinsblad gezegd heeft,
klonk anders. Die zou zoo’n vriendelijk verslagje toch
niet aan de Synode gestuurd hebben. Kan je begrip-
pen. Die had uit de kerk geroepen..... en niet inge-
houden.....

Ik las voort.
Sloeg de bladzij om.....
En opeens werd het me groen en geel voor de
oogen.....

Ik zag stérretjes.....
Want daar stond: Namens de Curatoren
(w.g.) B. A. BOS, scriba.

Van de schrik viel m’n pijp uit den mond.
Krak — brak!!
Een beste Goedewaagen..... D. E. C.

P.S. Ik vroeg aan m’n vrouw wat (w.g.) beteeke-
de. Die wist het ook niet. Maar zei: Uit het verband
zou je opmaken: „w a s g e l o g e n”. Dat leek me
wel vernuftig gevonden, maar.....

Noot: Deze bijdrage werd reeds 4 weken geleden ont-
vangen, was bestemd voor het nummer van 25 Mei, maar
werd wegens het artikel van D. K. W. over dezelfde ma-
terie niet geplaatst.

toetsen aan Schrift en Belijdenis. Maar hoeveel daar-
van overblijft bij den eersten ontwerper zelf, blijkt wel
uit zijn weigering om de kwestie of er te eng gebonden
is aan de orde te laten stellen. Het recht of onrecht
der binding blijft, evenals het recht of onrecht bij de
toepassing van art. 79 en 80 zoeven genoemd, buiten
bespreking zelfs, eenvoudig omdat er dan geen deug-
delijke basis tot hereeniging aanwezig wordt geacht.
Maar als men daarover niet eens gesproken wil zien,
omdat dan van hereeniging niets komt, laat men dan
ook niet zeggen, dat men „ten volle bereid” blijft de
uitspraken aan Schrift en Belijdenis te toetsen. Waar
is hier ook nog maar iets van het geloofsklimaat?

Temeer, omdat die uitspraken in 1942 werden aan-
gezien als een handhaving van Dordt tegenover de
geestelijke nazaten van toch eigenlijk de Remonstran-
ten. Ik stel me Dordrecht al voor: Bogerman en Uyt-
en-bogaard beiden hun zaaksgerechtigheid handhavend,
beiden verklaarend dat het gescheiden leven zonde was
en daarna samen uitspraken doende over verkiezing,
vrije genade enzovoort. Dordt kon bidden in 1619, dat
den lasteraars der gezonde leer de mond werd gestopt.
Doch wie zich vandaag daarginds als handhavers en
verdedigers van Dordrecht aandienen, de belijders der
gezonde leer dus, noodigen de lasteraars van die ge-
zonde leer uit om gemeenschappelijk over die leer uit-
spraken te doen. Men bedót elkaar op die wijze. Want
beide partijen mogen daarbij hun zaaksgerechtigheid
handhaven; beide mogen in die gemeenschappelijke
uitspraken hun standpunt verdisconteeren, dus binding
en vrijmaking tegelijk. En rondom deze uitspraken,
die ja en neen, belijdenis en laster der waarheid com-
bineeren, — rondom deze uitspraken wil men de kerk
van Christus vergaderen. En dan wil men ook nog kerk
heeten: pilaar en vastigheid der waarheid.

De hereeniging wordt voorts gezocht langs dezen
weg, dat

„b. bij gebleken overeenstemming over het sub a.
genoemde men, wat het verleden aangaat, zich bepaalt
tot een gemeenschappelijke belijdenis, dat het geschei-
den kerkelijk leven zondig is en het voorts overlaat aan